

SINDIKALNI POROČEVALEC

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

9. 8. 1980 — ŠT. 6

**Skupen sklep
o organiziranju javne razprave**

**DRUŽBENI DOGOVOR
o skupnih osnovah
za oblikovanje in delitev
sredstev za osebne dohodke
in skupno porabo**

**DRUŽBENI DOGOVOR
o skupnih osnovah
za povračilo stroškov,
ki so jih imeli delavci
pri opravljanju
določenih del in nalog**

Udeleženci družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in družbenega dogovora o povračilih stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog, to so: Zveza sindikatov Slovenije na seji predsedstva RS ZSS dne 23. 7. 1980, Gospodarska zbornica Slovenije na seji izvršilnega odbora, dne 29. 7. 1980 in izvršni svet Skupščine SR Slovenije na seji, dne 31. 7. 1980 sprejeli.

SKUPEN SKLEP O ORGANIZIRANJU JAVNE RAZPRAVE

I. Namen razprave

Udeleženci bomo v organizacijah, organih in telesih z javno razpravo o osnutkih obeh družbenih dogovorov zagotovili, da bodo delavci temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter delovnih skupnosti (v nadaljevanju: delavci v organizacijah združenega dela) ob oceni sedanjega stanja pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela preverili primernost in uporabnost predlaganih usmeritev v obeh družbenih dogovorih za nadaljnje izpopolnjevanje in dograjevanje sistemov delitve po delu.

Delavci v organizacijah združenega dela naj s tako zasnovanim načinom javne razprave:

— ugotovijo konkretne probleme, ki ovirajo uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela, ugotovijo vzroke za njihov nastanek ter predlagajo konkretne rešitve,

— pri analiziranju stanja in procesov na področju uveljavljanja načela delitve po delu in rezultatih dela v svoji organizaciji poglobljeno ocenijo v kolikšni meri so to načelo uveljavili ob upoštevanju stališč republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela,

— realno ocenijo potrebo po opravljanju oziroma racionalizaciji tistih del in nalog, ki pogosto je velik obseg, visok porast stroškov, ki se izplačujejo kot osebni prejemki, upravičenost njihovega obsega ter opredelijo možnosti za njihovo zmanjšanje v strukturi celotnega prihodka v okviru materialnih stroškov,

— hkrati ob tem ugotovijo in ocenijo izvajanje dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 in priprave za vključevanje dogovorjenih usmeritev o razporejanju dohodka in čistega dohodka za posamezne namene porabe v samoupravne sporazume in dogovore o temeljnih srednjeročnih planov za obdobje 1981—1985.

Udeleženci obeh družbenih dogovorov bomo za doseganje takega namena javne razprave:

1. na posebnih posvetih seminarskega značaja usposobili večje število nosilcev posameznih razprav, ki bodo potekale v organizacijah združenega dela, pa tudi v posameznih organih in telesih udeležencev,

2. skupno organizirali razprave v določenem številu organizacij združenega dela zato, da bi na ta način neposredno preverili in ocenili možnosti uresničevanja usmeritev osnutkov obeh družbenih dogovorov,

3. v razpravah obravnavali še zlasti tista konkretna vprašanja, ki ovirajo hitrejše uresničevanje načel delitve po delu in rezultatih dela oziroma so pomembna za učinkovito spreminjanje stanja na področju delitve po delu, kot so npr.:

— opredelitev kazalcev uspešnosti poslovanja organizacije in njihove medsebojne povezanosti kot meril za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,

— kakovost razvidov del in nalog,

— metode za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog ter razmerij med posameznimi sestavinami zahtevnosti,

— način in uveljavljenost ugotavljanja delovnega prispevka posameznega delavca ali skupino delavcev na osnovi doseženih učinkov po količini, kakovosti in gospodarnosti pri delu,

— oblikovanje sredstev za osebne dohodke iz naslova minulega dela,

— potrebne spremembe in dopolnitve vsebine samoupravnih sporazumov dejavnosti,

— osnov in meril za ugotavljanje zahtevnosti in uspešnosti dela delavca, ki opravljajo nalogo poslovnega organa.

Udeleženci bomo po potrebi o posameznih od teh vprašanj organizirali posebne tematske razprave in pri tem:

— vztrajali da v vseh organizacijah preverijo in dopolnijo že obstoječe ali sprejmejo posebne programe aktivnosti, v katerih določijo svoje naloge za uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela in s tem tudi vsebino obeh dogovorov,

— sprejeli svoje programe aktivnosti za uresničevanje nalog iz obeh družbenih dogovorov.

II. Aktivnost zveze sindikatov Slovenije

Nosilci javne razprave o osnutku družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in o osnutku družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog, so organizacije in organi sindikata na vseh ravneh njihove organiziranosti. Aktivnosti v javni razpravi potekajo usklajeno:

— na organih udeležencev obeh družbenih dogovorov v republiki s sodelovanjem drugih družbenopolitičnih organizacij, družbenega pravobranilca samoupravljanja, Skupščine SR Slovenije in drugih zainteresiranih organov,

— na občinski ravni koordinirajo razprave občinski sveti z družbenopolitičnimi organizacijami, izvršnimi sveti skupščin občin, medobčinskimi gospodarskimi zbornicami, družbenim pravobranilcem samoupravljanja ter drugimi ustreznimi odbori oziroma komisijami, ki delujejo na tem področju.

1. Upošteva namen javne razprave o predlaganih dokumentih naj bi javna razprava potekala tako:

— da OO ZS, konference OO ZS v delovnih organizacijah in koordinacijski odbori v sestavljenih organizacijah organizirajo razprave z namenom, da delavci ocenijo

— svoje sisteme delitve po delu in rezultatih dela oziroma v kolikšni meri so uveljavili in uresničili v teh sistemih stališča republiškega sveta ZSS o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela,

— da ob analiziranju uresničevanja načela delitve po delu v posamezni organizaciji združenega dela delavci ugotovijo katera so v njihovi sredini tista odprta vprašanja, ki ovirajo hitrejšo uresničevanje načela delitve po delu. Ob tem naj ocenijo ali so družbene usmeritve, ki jih vsebuje družbeni dogovor, ustrezna podlaga za dograjevanje sistemov delitve po delu;

— da na podlagi tako analiziranega dejanskega stanja uveljavljanja načela delitve po delu sprejmejo delavski sveti program aktivnosti, v katerih opredelijo: kateri so problemi, ki ovirajo hitrejšo uresničevanje načela delitve po delu, kakšni so predlogi rešitev in kdo so nosilci ter roke uresničevanja opredeljenih nalog.

Poročila o vsebini in poteku razprav v posameznih organizacijah združenega dela poročajo OO ZS občinskim svetom zveze sindikatov do 20. septembra 1980.

2. Do 30. septembra 1980 občinski sveti zveze sindikatov:

— na podlagi poročil OO ZS ocenijo vsebinski in organizacijski potek razprav v organizacijah združenega dela in podajo oceno uveljavljenih sistemov delitve po delu v organizacijah združenega dela,

— na podlagi razprav v posameznih organizacijah združenega dela, ki so jih organizirali v neposrednem sodelovanju s sveti za dohodek in osebne dohodke ter skupno z drugimi dejavniki v občini ocenijo učinkovitost koordinirane aktivnosti na občinski ravni, kakšna je bila vsebina razprav ter podane rešitve v teh razpravah za hitrejšo uveljavljanje načela delitve po delu,

— se opredelijo do predlaganih in usklajenih pripomb, ki so jih oblikovali sveti za dohodek in osebne dohodke pri občinskih svetih Zveze sindikatov Slovenije na osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,

— se opredelijo do pripomb k družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog.

Na podlagi teh ocen in ugotovitev posredujejo poročilo republiškemu svetu Zveze sindikatov Slovenije **do 30. septembra 1980.**

3. Do 30. septembra 1980 posredujejo republiškemu svetu Zveze sindikatov Slovenije republiški odbori sindikatov dejavnosti oceno:

— o poteku dela pri nastajanju samoupravnih sporazumov dejavnosti o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,

— pripombe k osnutku družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in

— pripombe k družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog.

III. Aktivnost Gospodarske zbornice Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije bo v času javne razprave skupaj s splošnimi združenji in medobčinskimi gospodarskimi zbornicami:

— koordinirano sodelovala s sindikati kot nosilci javne razprave na vseh ravneh po predvidenih rokih,

— zagotovila, da bodo o ponujenih usmeritvah iz obeh družbenih dogovorov razpravljali organi vseh navedenih zborničnih dejavnikov ter o posameznih usmeritvah sprejeli stališča in predloge sprememb in dopolnitev besedil obeh dogovorov,

— delovala, da se bodo poslovodni in strokovni delavci organizirano in ustvarjalno vključili v razpravo v organizacijah združenega dela,

— pripravila izpopolnjena strokovna gradiva o nekaterih temeljnih tematskih vprašanjih.

IV. Aktivnost Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v času javne razprave obeh osnutkov družbenih dogovorov:

— predložil oba osnutka v razpravo Skupščini SR Slovenije oziroma pristojnim odborom posameznih zborov,

— obravnaval oba osnutka v svojih odbori, zlasti v odboru za družbenopolitični sistem, organizacijo uprave, pravosodje in proračun in v odboru za družbenoekonomsko ureditev, za družbeni plan in razvoj,

— organiziral posvet s predstavniki izvršnih svetov skupščin občin, kjer bo dan poseben poudarek v razpravi organiziranemu pristopu za poenoteno praktično uporabo predlaganih usmeritev,

— dal pobudo za posvete v republiških komitejih, ki pokrivajo družbene dejavnosti ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti, kjer bodo posebej obravnavali usmeritve, ki naj jih delavci upoštevajo pri oblikovanju in delitvi osebnih dohodkov, glede na delovni prispevek v temeljnih organizacijah posameznih družbenih dejavnosti,

— organiziral posvet drugih republiških komitejev in sekretariatov ter s službo družbenega knjigovodstva o predlaganih posameznih usmeritvah.

V. Zaključek javne razprave

Vsak udeleženec družbenega dogovora zbere pripombe tistega dela javne razprave, ki jo je organiziral in vodil. Do 30. septembra 1980 se do njih v okviru svojih organov opredeli. Tako sprejeta stališča do pripomb takoj posreduje komisiji udeležencev družbenega dogovora. Komisija udeležencev družbenega dogovora v 10 dneh po sprejemu tako oblikovanih stališč do pripomb izdela predlog obeh družbenih dogovorov in jih posreduje v dokončni sprejem organom udeležencev družbenega dogovora.

Uvod k osnutku družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

Uveljavitev načela delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela ima izjemen pomen za povečanje zavzetosti delavcev za delo ter smotrno upravljanje in gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Vzpostavitev realnega odnosa med produktivnostjo dela, uspešnostjo gospodarjenja in ravni osebni dohodkov ter skupne porabe v OZD pomeni eno od osnovnih razvojnih spodbud v gospodarstvu in družbi sploh. Dinamična rast dohodka je lahko zasnovana le na odločitvi da bomo stabilizirali naše gospodarstvo. Posebno aktualno se odpirajo vprašanja delitve po delu in rezultatih dela ob dejstvu, da moramo s celovitim in učinkovitim sistemom na tem področju ustvarjati možnosti za uresničitev naše razvojne strategije. Ta gre v smer takih strukturnih sprememb v gospodarstvu in nadaljnjih kvalitativnih premikov v samoupravnih družbenoekonomskih odnosih, da bo mogoče doseči ustvarjalno in proizvodno delo. Le tako lahko tudi okrepiamo materialni položaj združenega dela in družbe kot celote in ustvarimo trdnjšo osnovo za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Dosedanja družbena praksa in prizadevanja za uveljavitev načela delitve po delu in rezultatih dela sta pokazala zelo različne in marsikje nezadovoljive rešitve, hkrati pa neučinkovite in neusklajene z zakonom o združenem delu. Vse to je zahtevalo izdelavo družbenega dogovora, v katerem se udeleženci dogovore za skupne osnove in merila oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter skupna izhodišča in naloge za nadaljnjo aktivnost. Na tem zasnovana, usklajena in odločna

družbena akcija lahko prične spreminjati sedanje dokaj neurejeno stanje na področju nagrajevanja.

Zato so se Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in izvršni svet Skupščine Slovenije odločili, da pristopijo k sklenitvi »Družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.«

V ta namen so udeleženci imenovali komisijo za pripravo tega družbenega dogovora. Ta je pripravila teze in več delovnih osnutkov. O predzadnjem je bila junija tudi razprava na republiškem svetu za vprašanja družbene ureditve. Na osnovi danih pripomb in priporočil je bil izdelan »osnutek« ki so ga obravnavali in sprejeli:

- predsedstvo Zveze sindikatov Slovenije
- izvršni odbor Gospodarske zbornice Slovenije in
- izvršni svet Skupščine Slovenije.

Osnutek dajejo v javno razpravo s skupnim sklepom o organiziranju javne razprave.

Zakonska podlaga za sklenitev takega družbenega dogovora je v 147. členu Ustave SR Slovenije in 579. členu Zakona o združenem delu.

Družbeni dogovor ima sedem poglavij.

Z njihovo vsebino žele udeleženci, ob nadaljnjem lastnem angažiranju in odgovornosti, razviti in utrditi podlage, na osnovi katerih bodo delavci v samoupravnih splošnih aktih hitreje in lažje urejali odnose pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in pri tem poiskali take rešitve, ki bodo krepile zavzetost slehernega, za produktivnejše delo in odgovorno gospodarjenje. Obveznosti in odgovornosti udeležencev, zapisane v ustavi in zakonih ter programskih dokumentih, so take narave, da te subjekte direktno zavezujejo za uveljavljanje delavčeve pravice dela z družbenimi sredstvi, njegovega

položaja v družbeni reprodukciji kot temeljnimi osnovami za družbeno usmerjanje oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Udeleženci s tem družbenim dogovorom opredeljujejo svoja skupna izhodišča ter delovne zadolžitve za družbeno usklajeno uporabo določil zakona o združenem delu na področju delitve po delu in rezultatih dela. Na ta način želijo utrditi trajno in neposredno odvisnost rasti sredstev za osebne dohodke in skupno porabo od obsega in rasti dohodka kot rezultata delavčevega in celotnega družbenega živlega in minulega dela. Tako bo tudi moč uveljaviti socialistično načelo za približno enako delo in rezultate dela tudi približno enak osebni dohodek.

Sedanja razprava samoupravnih organov udeležencev je dala vrsto priporočil in dopolnil, ki so jih predlagatelji delno vnesli v ta osnutek. Druge pripombe pa bodo obravnavali skupaj s pripombami iz javne razprave, ko bodo pripravljali predlog družbenega dogovora.

V dosedanjih razpravah so bila prisotna tudi razmišljanja o širjenju vsebine družbenega dogovora in kroga podpisnikov. Ne glede na sedanji pristop, pa bi bila za nadaljnjo dodelavo družbenega dogovora koristna vsa priporočila, ki bi še bolj jasno razmejila osnove, ki so podlaga za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (produktivnost, gospodarjenje s sredstvi itd.), ter merila, ki se uporabljajo za ugotavljanje prispevkov kolektivov in posameznikov. Pri tem gre le za skupne osnove in merila kot izhodišče za konkretizacijo, ki naj upošteva specifičnost posameznih organizacij združenega dela, reprodukcijskih celot in dejavnosti.

V razpravi kaže vsestransko preučiti posamezne kazalnike oziroma merila. Med vprašanji, ki so se zastavljala že sestavljalcem dogovora, je možnost, da se posebna merila predvidijo za

merjenje fizične, dejanske produktivnosti delavcev in posebna merila, ki kažejo rezultate uspešnosti gospodarjenja. Ena in druga kakor tudi celotna prizadevanja posameznikov in vsega kolektiva se seveda kažejo v dohodku, ki je bistveno merilo za oblikovanje sredstev za osebne dohodke. Znano pa je, da se dohodek oblikuje tudi pod vplivom drugih dejavnikov, vse do gibanj na trgu in zunanjih vplivov, neodvisnih od prizadevanj kolektiva. Posebna merila za produktivnost bi omogočala, da bi delavci vedeli ali se njihova povečana produktivnost odraža tudi v večjih sredstvih za osebne dohodke. Možno je, da bo zaradi pomanjkanja tržnih analiz, zunanjih vplivov ali drugih vzrokov dohodek takšen, da ne bo dopuščal povečanja sredstev za osebne dohodke. Takšna ločitev meril bi potem omogočila, da vzrokov za stanje ne bi iskali v produktivnosti, ampak na področju gospodarjenja s sredstvi ali na drugih področjih, kar se bo odrazilo prek drugih meril. Na ta način bi merila omogočala, da se tudi zaostri odgovornost na tistih področjih gospodarjenja, ki so privedla do problemov pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Sestavljalci se zavedamo, da pri dosedanjem delu nismo uspeli dovolj jasno opredeliti posebnosti glede oblikovanja sredstev za osebne dohodke in njihovo delitev v družbenih dejavnostih. Temu delu dogovora bo v nadaljnjem delu potrebno posvetiti posebno pozornost.

Predlagatelji, oziroma udeleženci pripisujejo poseben pomen javni razpravi, zlasti v združenem delu, da na podlagi izkušenj, ki so v praksi dale dobre rezultate, prispevamo tudi k oblikovanju rešitev skupnega pomena. Tako bo mogoče oblikovati takšno vsebino družbenega dogovora, da bo le-ta lahko postal trajen akt za delo in urejanje odnosov na področju nagrajevanja.

Na podlagi 147. člena Ustave SR Slovenije in 579. člena Zakona o združenem delu smo

- Zveza sindikatov Slovenije,
- Gospodarska zbornica Slovenije in
- Izvršni svet Skupščine SR Slovenije

sklenili

OSNUTEK
31. 7. 1980

DRUŽBENI DOGOVOR

o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

I. Udeleženci, cilji in vsebina družbenega dogovora

1. člen

Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije (v nadaljnjem besedilu: udeleženci) sklepamo ta družbeni dogovor v skladu s svojimi z ustavo, zakoni in programskimi dokumenti opredeljenimi pravicami, obveznostmi in odgovornostmi za uveljavljanje delavčeve pravice dela z družbenimi sredstvi, kar vse je podlaga za delavčev položaj ter za učinkovito in uspešno delo in gospodarjenje, kot temeljnimi podlagami za družbeno usmerjanje oblikovanja in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

2. člen

Zveza sindikatov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sindikat) je udeleženec družbenega dogovora zaradi zagotavljanja družbene vloge delavcev na področju oblikovanja in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, še posebej pri določanju skupnih osnov in meril za uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela ter uresničevanja njene ustavno določene vloge in odgovornosti, da daje pobude, neposredno sodeluje pri oblikovanju osnov in meril in sopodpisuje samoupravne splošne akte s področja razporejanja dohodka, s katerimi se ureja oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Gospodarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: gospodarska zbornica) je udeleženec tega dogovora zaradi izvajanja z ustavo, zakoni in njenim statutom določene vloge pri pospeševanju dela, upravljanja in poslovanja organizacij združenega dela in samoupravnega urejanja družbenoekonomskih odnosov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije (v nadaljnjem besedilu: izvršni svet) je v okviru

pravic in odgovornosti republike odgovoren za stanje in izvajanje politike in zakonov na tem področju.

3. člen

Udeleženci s tem družbenim dogovorom določamo predvsem skupna izhodišča in opredelitve ter delovne obveznosti za družbeno usklajeno uporabo določil zakona o združenem delu na področju delitve po delu in rezultatih dela.

Z uresničevanjem tega dogovora in na njegovi podlagi sprejetih skupnih nalog in usmeritev je namen udeležencev:

- utrditi in razviti podlago za samoupravno urejanje odnosov na področju oblikovanja in delitve sredstev za osebno in skupno porabo delavcev;
- razviti podlago za stalno večanje prizadevanj in odgovornosti delavcev za:
 - povečanje dohodka na podlagi povečevanja produktivnosti dela in uspešnega gospodarjenja,
 - racionalno gospodarjenje z dohodkom in
 - vlaganja v izboljšanje in razširitev materialne podlage dela, ki zagotavlja stalno povečevanje produktivnosti dela, učinkovitejše gospodarjenje in stalno povečevanje dohodka na tej podlagi;
 - razviti in utrditi podlago za trajno in neposredno odvisnost rasti sredstev za osebno in skupno porabo od povečevanja dohodka kot rezultata svojega in celotnega družbenega živlega in minulega dela ter razviti podlago za ugotavljanje tistega dela dohodka, ki je rezultat dela v izjemnih naravnih, tržnih in drugih pogojih;
 - ustvariti trdno podlago za uveljavljanje socialističnega načela za približno enako delo in rezultate dela približno enak osebni

dohodek v sedanjih pogojih tržnega gospodarjenja.

S tem družbenim dogovorom udeleženci določamo:

- skupne osnove za usklajeno in dosledno uporabo določil zakona o združenem delu pri oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, ki naj prispevajo k večji zavzetosti delavcev za učinkovito gospodarjenje z družbenimi sredstvi in s tem povečevanje družbene produktivnosti dela,
- svoje neposredne pravice, obveznosti in odgovornosti pri usmerjanju aktivnosti delavcev in njihovih samoupravnih organov v organizacijah združenega dela, da na teh osnovah izgrajujejo in razvijajo lastno samoupravno podlago za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

4. člen

Udeleženci s tem družbenim dogovorom urejamo zlasti:

- cilje in vsebino družbenega dogovora,
- skupne osnove za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo pri razporejanju čistega dohodka,
- skupna izhodišča za delitev sredstev za osebne dohodke,
- skupne osnove in merila za ugotavljanje udeležbe delavca v sredstvih za osebne dohodke,
- izhodišča za oblikovanje in uporabo sredstev skupne porabe,
- izhodišča za samoupravno sporazumevanje o razporejanju čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,
- skupni organ in naloge udeležencev.

II. Skupne osnove za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo pri razporejanju čistega dohodka

5. člen

Udeleženci bomo oblikovali strokovne podlage in ustrezno ukrepali, tako da bodo

delavci v svojih planskih in drugih samoupravnih splošnih aktih dosledno uveljavljali in celovito uporabili določila 116. člena zakona o združenem delu.

Udeleženci smo se sporazumeli, da pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo uporabljamo naslednje

opredelitve skupnih kazalnikov v skladu z zakonom:

1. Kazalniki delavčeve produktivnosti in uspešnosti dela so:

- fizični obseg proizvodnje na delavca,
- število delovnih ur v enoti proizvoda,
- doseženi dohodek na delavca,
- proizvodni stroški na enoto proizvoda;

2. Kazalniki produktivnosti in uspešnosti dela vseh delavcev v temeljni organizaciji in delovni skupnosti, ki so združili delo in sredstva za skupno ustvarjanje dohodka, so:

- število delovnih ur na enoto skupnega proizvoda,
- dohodek na povprečno uporabljena poslovna sredstva,
- celotni prihodek v primerjavi s proizvodnimi stroški,
- stopnja izrabe proizvodnih zmogljivosti (dosežena na podlagi združevanja dela in sredstev in delitve dela, racionalnejše organizacije dela itn.)

- skupni stroški na enoto proizvoda,
- povečanje dohodka na delavca;

3. Kazalniki uspešnosti upravljanja in gospodarjenja s sredstvi v temeljni organizaciji in z združenimi sredstvi so:

- časovna, količinska in celotna izraba proizvodnih zmogljivosti,
- količnik obračanja obratnih sredstev,
- proizvodni stroški na enoto dohodka,
- proizvodni stroški (porabljen energija, surovine itd.) na enoto posameznih vrst proizvodov,
- dosežena akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi;

4. uspešnost uporabe znanstvenih dosežkov v proizvodnem procesu in v organizaciji poslovanja bomo ugotavljali na podlagi:

- rezultatov inovacij, racionalizacij in izumov, doseženih v temeljni organizaciji,
- rezultatov inovacij, racionalizacij in izumov v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi so delavci združili delo in sredstva,
- rezultatov ustvarjalnih dosežkov v združenem delu kot celoti,

- rezultatov, doseženih z vključevanjem v mednarodno delitev dela, ter
- drugih dosežkov, ki prispevajo k izboljševanju proizvodnega procesa, organizacije poslovanja, boljšim pogojem dela in k boljšim dohodkovnim rezultatom;

5. prilagoditev dejavnosti temeljne organizacije družbeno dogovorjeni delitvi dela bomo ugotavljali s spremljanjem usklajenosti in uresničevanja plana temeljne organizacije z obveznostmi, ki jih je temeljna organizacija sprejela v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana v delovni ali sestavljeni organizaciji, v samoupravnem sporazumu o temeljnih skupnega plana in v družbenem planu s ciljem, da prispeva k usklajenosti materialno-blagovnih tokov družbene produkcije ter ustrezno temu usmeri tudi svojo investicijsko dejavnost;

6. prilagoditev dejavnosti temeljne organizacije tržnim pogojem bomo ugotavljali s spremljanjem ustreznosti prilagajanja programa proizvodov in storitev temeljne orga-

nizacije tržno ugotovljenim zahtevam na zunanem in notranjem tržišču, in to pri uresničevanju usklajenih planov, še zlasti pa pri skupnem ustvarjanju dohodka, kar vse se mora izraziti v povečanju dohodka.

Udeleženci bomo delovali tako, da bodo delavci te skupne kazalnike kakor tudi druge vplive, kot so npr. izjemno ugodni pogoji pri pridobivanju dohodka, pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, uporabljali tako, da bodo ta sredstva v ustreznem razmerju do dohodka oziroma do povečanja njegovega obsega. V okviru doseženega dohodka bomo upoštevali rezultate po vseh merilih ter njihovo dinamiko. Pri tem bomo ugotavljali, kako se v družbenih planskih aktih uresničuje dogovorjena raven življenjskega standarda in druge skupne družbene usmeritve za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

6. člen

Izvršni svet bo zagotovil, da bodo predpisani ustrezni obrazci za periodične obračune in zaključne račune, v katerih bodo na razpolago podatki, potrebni za primerjanje doseženih rezultatov.

Sindikat bo ob vsakem periodičnem obračunu in vsakem zaključnem računu zahteval, da strokovne službe ob pripravi poslovnih poročil s temi primerjavami seznanijo delavce in da delavci ugotovitve iz raprave o teh primerjavah uporabijo pri odločanju o razporejanju doseženega čistega dohodka.

7. člen

Za razprave o periodičnih obračunih in zaključnem računu bodo gospodarska zbornica in splošna združenja izdelali osnove in merila za odločanje o oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, prilagojene značilnostim dejavnosti. Te bodo skupaj z upoštevanjem posebnih vplivov prostorske razmestitve temeljne organizacije ter potrebne varovanja življenjskega standarda prispevale k smotrnem razporejanju čistega dohodka.

8. člen

V osnovah in merilih iz prejšnjega člena bodo za delavce delovnih skupnosti v gospodarstvu vsebovane tudi posebnosti odnosov svobodne menjave dela.

9. člen

Udeleženci dogovora bomo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti dali pobudo za sklenitev samoupravnih sporazumov med porabniki in izvajalci, ki bodo vsebovali osnove in merila za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v temeljnih organizacijah izvajalcev ob upoštevanju splošnih osnov in meril in vseh odnosov pridobivanja dohodka s svobodno menjavo dela v posamezni družbeni dejavnosti.

Izvršni svet bo zagotovil, da bodo pri izdelavi teh osnov in meril sodelovali pristojni upravni organi ter bo spremljal in usklajeval njihovo dejavnost.

Sindikat bo podpisal samo tiste samoupravne sporazume iz tega člena, ki bodo v skladu s sprejetimi družbenimi usmeritvami,

ter bo presodil, kdaj bo proti samoupravnemu sporazumu, ki ga ni podpisal, sprožil spor pred pristojnim sodiščem združenega dela.

OBLIKOVANJE SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKUPNO PORABO OB MOTNJAH V GOSPODARJENJU

10. člen

Udeleženci predlagamo delavcem v temeljnih organizacijah, da s samoupravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev v delovno in sestavljeno organizacijo združenega dela v drugih oblikah združevanja dela in sredstev medsebojno proizvodno in poslovno povezanih in soodvisnih temeljnih organizacij določijo združevanje sredstev za zagotavljanje samoupravnega dogovorjenega obsega sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Ta sredstva naj se uporabijo v primeru motenj v gospodarjenju, ko delavci v temeljni organizaciji ne morejo zagotoviti sredstev za osebne dohodke in skupno porabo po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem splošnem aktu, ker zaradi motenj v blagovnih in denarnih tokovih ali iz drugih razlogov izven temeljne organizacije ne dosežejo planiranega dohodka.

11. člen

Sindikat in gospodarska zbornica dajeta s tem dogovorom pobudo delavcem, da se s samoupravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev dogovorijo:

- v katerih primerih bodo z združevanjem sredstev zagotavljali izplačevanje osebnih dohodkov in skupne porabe delavcem v temeljni organizaciji, ki ima motnje v poslovanju;
- o pogojih, pod katerimi bodo združevali sredstva za te namene.

S skupnimi programi ukrepov za odstranjevanje motenj oziroma s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih v sanci pa naj določijo:

- obseg združevanja sredstev za zagotovitev sredstev za osebne dohodke in za posamezne namene skupne porabe,
- osnove in merila za določanje višine osebnih dohodkov in višine izplačil za posamezne namene skupne porabe, ki jo zagotovijo z združevanjem sredstev,
- pogoje vračanja združenih sredstev za te namene.

12. člen

Sindikat in gospodarska zbornica dajeta s tem dogovorom pobudo delavcem v temeljnih organizacijah, da v samoupravnih sporazumih o združevanju dela in sredstev kot pogoj za združevanje sredstev za zagotovitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ob motnjah v gospodarjenju določijo obveznost delavcev v temeljni organizaciji, ki ima motnje v poslovanju, da začne postopek za odstranitev teh motenj v skladu z določili 152. člena zakona o združenem delu.

Sindikat bo dal pobudo začasne ukrepe družbenega varstva, če bodo delavci v temeljni organizaciji iz združenih sredstev za osebne dohodke izplačevali osebne dohodke ne glede na dejanske rezultate svojega dela.

Sindikat bo delavcem ob vsakem združenju sredstev za te namene predlagal, da združujejo sredstva ne le za zagotovitev sredstev za osebne dohodke, temveč vsaj še za organiziran obrok prehrane med delom.

13. člen

Udeleženci bomo uveljavljali še naslednja izhodišča, da:

— delavci v temeljnih organizacijah v skladu z določbami samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev predvidijo potrebna sredstva za združevanje za zagotavljanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v temeljnih plana temeljne organizacije in v samoupravnih sporazumih o temeljnih plana delovne oziroma sestavljene

organizacije združenega dela oziroma v samoupravnih sporazumih o temeljnih skupnega plana;

— delavci v temeljnih organizacijah združijo za zagotovitev sredstev za osebne dohodke sredstva iz razporeditve čistega dohodka na del za rezerve, ki jih oblikujejo v skladu z določbami 121. člena zakona o združenem delu in sprejetimi obveznostmi iz samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev; za zagotovitev sredstev skupne porabe pa združijo sredstva sklada skupne porabe;

— delavci v temeljnih organizacijah, ki združujejo sredstva za zagotavljanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,

uporabljajo ta sredstva, dokler ne nastopi primer, ko je potrebno sredstva združiti, ob tem pa je potrebno zagotoviti, da bodo sredstva na razpolago, ko jih bo temeljna organizacija potrebovala za te namene;

— delavci v temeljnih organizacijah planirajo in vnaprej združujejo sredstva v primeru ko že pri pripravljavanju in sprejemanju plana predvidijo, da posamezne temeljne organizacije ne bodo ustvarile dovolj dohodka za izplačila osebnih dohodkov in skupne porabe po osnovah in merilih v njihovih samoupravnih splošnih aktih, je pa zaradi uresničitve lastnih oziroma skupno planiranih ciljev proizvodnja v teh temeljnih organizacijah nujno potrebna.

III. Skupna izhodišča za delitev sredstev za osebne dohodke

14. člen

Pri izdelavi sistemov za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela bomo udeleženci pri izvajanju naših nalog na področju organiziranja del in nalog delovali tako, da bodo za organiziranje del in nalog upoštevana skupna izhodišča iz tega poglavja.

15. člen

Organiziranje del in nalog delavcev je pogojeno s cilji temeljne organizacije, pri čemer je treba upoštevati delitev dela v delovni organizaciji. Pri tem delavci upoštevajo medsebojno pogojenost in povezanost svojih sposobnosti, potrebnih za združevanje dela, sredstev in predmetov dela ter za uresničevanje ciljev temeljne organizacije v delovni organizaciji, opredeljenih z njeno vlogo v procesu družbene reprodukcije.

16. člen

Za doseganje načrtovanih in usklajenih ciljev temeljne organizacije delavci organizirajo delo na podlagi razčlenitve dejavnosti temeljne organizacije na medsebojno in v delovno celoto povezana dela in naloge, pri čemer upoštevajo objektivno dane možnosti, sredstva, s katerimi gospodarijo, ter vrsto delovnega procesa.

Razvid del in nalog je razčlenitev dejavnosti temeljne organizacije in delovne skupnosti na dela in naloge, tako da je omogočen in ugotovljiv najprimernejši učinek vsakega in vseh delavcev v neposrednem povezovanju

dela z delovnimi sredstvi, predmeti dela in z delom drugih delavcev.

17. člen

Dela so splet uporabnih delavčevih spretnosti in znanj, ki so potrebna, da bi v združenem delu opravljal z določenimi sredstvi za delo ob določenih pogojih dela določena opravila, ki so potrebna pri izdelavi proizvoda ali storitve skupnega dela združenih delavcev.

18. člen

Naloge so konkretno določena opravila, ki jih je dolžan opravljati delavec v okviru svojega dela v skladu s sprejetim programom pri izdelavi proizvodov ali storitev skupnega dela združenih delavcev.

19. člen

Delovno področje delavca (delokrog delavca) so dela in naloge iz razvida, za katere delavec ob sklenitvi delovnega razmerja ali med opravljanjem dela v temeljni organizaciji zaveže, da jih bo opravljal v skladu s svojo sposobnostjo, izraženo s potrebno strokovno usposobljenostjo, z delovnimi izkušnjami, z dopolnilnimi znanji, s potrebnimi spretnostmi in podobno, odvisno od zahtevnosti dela, ki ga opravlja v delovnem procesu.

Delavec se lahko med opravljanjem dela v temeljni organizaciji zaveže, da bo opravljal tudi druga dela in naloge in tako spremenil svoje delovno področje, kadar se v temeljni

organizaciji zaradi spremenjenih ciljev temeljne organizacije ali nove tehnologije organizirajo nova dela in naloge, ki jih je delavec sposoben opravljati, ali kadar si delavec med delom v temeljni organizaciji pridobi novo (ustrezno) usposobljenost.

20. člen

Delovni program so konkretne naloge, ki jih delavec opravlja v okviru svojega dela na temelju proizvodnega plana, in jih je dolžan opraviti pri izdelavi proizvodov ali opravljanju storitev skupnega dela v določenem času, pod določenimi pogoji, v določeni dinamiki, kvaliteti ipd.

21. člen

Sindikat bo s svojim delovanjem zagotavljal, da bodo osnovne organizacije zveze sindikatov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih neposredni nosilec pobud za uresničevanje teh izhodšč.

Gospodarska zbornica bo ob sodelovanju strokovnih in znanstveno-raziskovalnih delavcev zagotovila strokovno pripravo enotne metodološke osnove za izdelavo razvida del in nalog v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti.

Izvršni svet bo proučil, ali je potrebna sprememba republiških predpisov, da se zagotovi enotna uporaba pojmov, dogovorjenih v tem poglavju, in jih izvedel oziroma predlagal.

IV. Skupne osnove in merila za ugotavljanje udeležbe delavca v sredstvih za osebne dohodke

22. člen

Udeleženci bomo za uspešnejše uresničevanje določil zakona o združenem delu na področju delitve sredstev za osebne dohodke opravljali svoj del pravic, obveznosti in odgovornosti pri dograjevanju in uveljavljanju sistemov delitve na podlagi dogovorjenih

osnov v tem poglavju. Hkrati bomo organizirali strokovno delo, da bodo z nadaljnjo razdelavo zakonskih določil ti sistemi postali celoviti in med seboj usklajeni.

1. Prispevek iz živega dela

23. člen

Osnovi za ugotavljanje delavčevega prispevka na osnovi živega dela sta količina dela in kakovost dela. Količina je opredeljena z obsegom potrebnega dela in zahtevnostjo

dela, kakovost dela pa zlasti s kakovostjo doseženih rezultatov dela, s količino proizvodov in storitev, z uspešnostjo pri uporabi delovnih sredstev, z doseženimi prihranki pri delu (zniževanje materialnih stroškov na enoto proizvoda) ter z izrabo delovnega časa.

Vse osnove in merila za ugotavljanje rezultatov delavčevega dela se vedno uporabljajo soodvisno in primerjalno z rezultati dela drugih delavcev, s katerimi združuje delo in ki se izražajo v dohodku.

24. člen

Zahtevnost del in nalog ugotavljamo analitično kot soodvisne sestavine naslednjih elementov:

- sestavljenosti dela, to je delavčevih delovnih znanj in spretnosti (fizičnih in umskih), ki so potrebna za opravljanje določenega dela,
- odgovornosti pri delu, ki je povezana z zaupanimi sredstvi za delo, z odnosom do drugih delavcev in zahtevnostjo delovnih nalog,
- umskih in fizičnih obremenitev pri delu,
- pogojev, v katerih delavec opravlja delo.

Udeleženci bomo v sodelovanju z znanstvenimi in strokovnimi institucijami opredelili v analitični metodi okvirna razmerja oziroma vplivnost posameznih sestavin zahtevnosti dela (enotna metodologija). Vztrajali bomo pri višjem vrednotenju zahtevnosti dela, ki se opravlja v težjih fizičnih pogojih, v neposrednem proizvodnem procesu, in ustvarjalnega dela nasploh.

Podrobnejše opredelitve posameznih elementov zahtevnosti dela in način njihovega ugotavljanja ter spremljanja bodo prišlo tega družbenega dogovora.

Udeleženci bomo s tem ustvarjali pogoje, da bodo delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, uporabljali enotno metodologijo za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog ter upoštevali pogoje v delovnem procesu, tako da bo dosežena primerljivost vrednotenja zahtevnosti del in nalog med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi.

25. člen

Obseg dela ugotavljajo delavci z dejansko porabo časa pri opravljenih delih in nalogah. Pri tem se ugotovljeni obseg primerja z vnaprej dogovorjenimi normativi, ki določajo:

- količino dela, ki ga je potrebno opraviti v časovni enoti,
- višino stroškov, ki bremenijo proizvod ali storitev,
- kakovost izdelka ali storitve.

26. člen

Merila za ugotavljanje posameznih sestavin rezultatov dela se izoblikujejo v skladu z naravo dela, pomenom posameznih sestavin za delavčev rezultat dela in v skladu s pogoji dela. Sindikat bo tvorno sodeloval pri oblikovanju sestavin za strokovne rešitve in bo k oblikovanju teh rešitev vključil delavce. Pri tem bo zahteval, da poslovodni organi

pripravijo strokovna gradiva za oblikovanje teh meril ob upoštevanju naslednjih izhodišč:

— za dela in naloge, pri katerih se rezultati dela lahko izražajo fizično (s količino, kakovostjo in gospodarnostjo) ali vrednostno. Delovni učinek opravljenih del in nalog neposredno vpliva na rezultat dela delavcev, ki ga je možno fizično meriti na podlagi delovnih standardov;

— za strokovna in ustvarjalna dela in naloge, pri katerih mora veljati poudarek ugotavljanju delovnega prispevka k skupnemu rezultatu dela. Tu je prispevek moč ugotavljati predvsem posredno preko povečanja dohodka, zniževanja proizvodnih in drugih stroškov ter uresničevanja drugih planiranih ciljev, in sicer na podlagi opredeljenih postopkov in ugotavljanja kakovosti dela delavcev;

— za administrativno-upravna in administrativno-tehnična dela, mora biti ugotavljanje uspešnosti dela delavca odvisno do uresničevanja nalog v organizacijski enoti ali delovni skupini k celovitemu izpolnjevanju delovnega programa. Pri ugotavljanju uspešnosti opravljenega dela in nalog je potrebno ugotavljati tudi učinke tega dela pri zniževanju stroškov, ki so za to delo potrebni glede na planiran obseg stroškov organizacijske enote ali delovne skupine, in kakovosti dela, ki se meri posredno.

Udeleženci bomo, zlasti pa gospodarska zbornica, skupaj s splošnimi združenji in v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi institucijami zagotovili izdelavo ustreznih strokovnih podlag za ugotavljanje rezultatov dela iz prejšnjega odstavka.

Sindikat bo podpisal le take samoupravne sporazume, ki bodo vsebovali merila iz tega člena.

27. člen

Delovna norma, normativ ali program dela morajo biti zasnovani tako, da temeljijo na normalnih delovnih obremenitvah in da je mogoče ugotavljati njihovo izpolnitev glede na vrsto dela, količino in kakovost doseženih rezultatov, dela, uspešnost pri uporabi delovnih sredstev, prihranke pri delu in izrabo delovnega časa, kar vse se izraža kot prispevek delavca k dohodku temeljne organizacije.

28. člen

Sindikat bo uveljavljal načelo, da se takrat, ko delavec ne dosega vnaprej določenih delovnih rezultatov, takoj začne postopek za ugotavljanje vzrokov in odgovornosti za nezadovoljivo učinkovitost delavca; če tega postopka ne bodo sprožili samoupravni organi temeljne organizacije, bo začetek postopka predlagal sindikat.

Sindikat bo glede na ugotovljene vzroke za delavčevo neučinkovitost predlagal postopek za ugotavljanje strokovne usposobljenosti oziroma disciplinski postopek ali pa ukrepe za spremembo organizacije dela ali druge potrebne ukrepe v proizvodnem procesu.

29. člen

Sindikat bo podpisal le tisti samoupravni splošni akt o osnovah in merilih za delitev

sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, v katerem bo urejen postopek sprejemanja oziroma določanja norm, normativov ali programov dela in način ugotavljanja delovne uspešnosti ter način razreševanja sporov preko arbitraž.

Udeleženci menimo, da naj bi bili v arbitraži delegat organa, ki je odločil o uspešnosti dela delavca, strokovni delavci in predstavnik sindikata.

2. Delitev osebnih dohodkov na osnovi minulega dela

30. člen

Delavčev osebni dohodek na osnovi minulega dela je odvisen od prispevka k rezultatom gospodarjenja temeljne organizacije, ki jih je ustvaril z:

- racionalno uporabo delovnih sredstev in predmetov dela v procesu dela, proizvodnje in poslovanja;
- z naložbami sredstev, s katerimi razpolagajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela, v razvoj materialne podlage dela v lastni temeljni oziroma delovni organizaciji ali s skupnimi naložbami v druge temeljne organizacije.

31. člen

Kot merilo za delavčev prispevek k rezultatom gospodarjenja temeljne organizacije, ki ga je ustvaril z racionalno uporabo delovnih sredstev in predmetov dela v procesu dela, proizvodnje in poslovanja, bomo udeleženci uveljavljali zlasti:

- količino porabljenega materiala in energije na enoto proizvoda,
- stopnjo izkoriščenosti delovnih priprav, s katerimi delavec dela,
- količnik obračanja obratnih sredstev,
- obseg transportnih stroškov na enoto proizvoda,
- obseg stroškov poslovanja itd.

Sindikat bo tvorno sodeloval pri oblikovanju sestavin posameznih meril iz prvega odstavka tega člena in k oblikovanju teh strokovnih rešitev pritegnil delavce, tako da bodo v svoje samoupravne splošne akte vgrajevali oblikovana merila in pri uveljavljanju teh meril razpolagali s primerjavo rezultatov gospodarjenja v tekočem obdobju z rezultati gospodarjenja v ustreznih obdobjih preteklih let in z rezultati gospodarjenja v drugih temeljnih organizacijah ter te primerjave uporabili pri samoupravnih odločitvah.

Kot merilo za delavčev prispevek k povečanemu dohodku temeljne organizacije, ki ga je ustvaril z naložbami v razvoj materialne osnove dela v lastni ali drugi temeljni organizaciji, bomo udeleženci uveljavljali zlasti:

- obseg sredstev, ki so bila razporejena za naložbe,
- čas, v katerem so se oblikovala sredstva za naložbe,
- povečanje dohodka na podlagi gospodarjenja s temi sredstvi.

Sindikat bo podpisal le take samoupravne sporazume, ki bodo vsebovali navedena merila.

32. člen

Poleg meril iz prejšnjega člena bomo udeleženci uveljavljali tudi osnove in merila za:

— ugotavljanje prispevka pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, ki ga delavec ustvari z inovacijo, racionalizacijo, izboljšavami pri organizaciji dela in poslovanja, raziskovalnimi in investicijskimi projekti in drugimi predlogi za učinkovitejše gospodarjenje z družbenimi sredstvi,

— ugotavljanje prispevka delavcev temeljne organizacije, ki so z izboljšanjem tehnične in tehnološke osnove svojega in skupnega družbenega dela ustvarili boljše pogoje za izkoriščanje naravnih, tržnih in drugih izjemnih ugodnosti, katerih rezultat je večji dohodek.

33. člen

Udeleženci bomo vztrajali, da delavci v delovnih skupnostih delijo sredstva za osebne dohodke na osnovi dela v odvisnosti od svojega prispevka k rezultatom gospodarjenja, ustvarjenih z racionalno uporabo sredstev za reprodukcijo, s katerimi razpolagajo.

Pri uporabi dogovorjenih meril v delovni skupnosti bomo udeleženci uveljavljali, da delavci v delovnih skupnostih delijo sredstva za osebne dohodke na osnovi minulega dela v odvisnosti tudi od prispevka, ki so ga s svojim delom dali k:

— rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi v temeljnih organizacijah, za katere opravljajo dela skupnega pomena (delovne skupnosti skupnih služb v delovni oziroma sestavljeni organizaciji združenega dela),

— povečanju proizvodnosti skupnega oziroma celotnega družbenega dela (delovne skupnosti po 96. in 97. členu ZZD).

Udeleženci bomo vztrajali, da delavci delovnih skupnosti osebne dohodke na osnovi minulega dela iz drugega odstavka tega člena delijo po osnovah in merilih, določenih v samoupravnih sporazumih, ki urejajo odnose v svobodni menjavi dela.

34. člen

Sindikat bo podpisal samo samoupravni splošni akt, v katerem bodo delavci določili osnove in merila za delitev osebnih dohodkov na osnovi minulega dela v skladu z opredelitvami v tem družbenem dogovoru.

35. člen

Udeleženci bomo za uveljavljanje določil tega družbenega dogovora o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela predložili družbene dogovore v skladu z določili 115. in 128. člena ZZD.

Rok za sprejem teh družbenih dogovorov bodo udeleženci določili po sprejetju zakona o odnosih pri gospodarjenju s sredstvi za razvoj in razširitev materialne osnove združenega dela in o pravicah delavcev na temelju minulega dela.

3. Skupne osnove za določanje posebnega nadomestila za rezultate ustvarjalnosti pri delu kot sestavnega dela osebnih dohodkov

36. člen

Udeleženci bomo s svojim delovanjem razvijali družbene pogoje in spodbude za razvoj inovacijske dejavnosti, racionalizacije ali druge oblike ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi kot podlage za stalno izboljševanje rezultatov dela v organizaciji združenega dela.

37. člen

Sindikat bo pri sprejemanju samoupravnih splošnih aktov v temeljni organizaciji uveljavljajal stališče, da morajo biti v vsaki temeljni organizaciji sprejeta merila za delovni prispevek delavca na podlagi ustvarjalnosti pri delu kakor tudi merila za čas trajanja pravice do posebnega nadomestila. Merila za delovni prispevek delavca na podlagi ustvarjalnosti pri delu bodo odražala povečanje dohodka, doseženega naprimer zaradi izboljšav na sredstvih za proizvodnjo, izboljšav v poslovanju, zaradi uporabe znanstvenih dosežkov, zaradi uvedbe novosti v organizaciji dela in podobno.

Za ugotavljanje prispevka delavca na podlagi rezultatov ustvarjalnosti bodo gospodarska zbornica in splošna združenja spodbujali oblikovanje strokovnih komisij v organizacijah združenega dela. V okviru splošnih združenj bodo sestavljene liste strokovnjakov, ki bodo na zahtevo organizacij združenega dela sodelovali v teh komisijah.

38. člen

Udeleženci bodo v skladu s svojimi pristojnostmi zagotavljali:

— da bo v zaključnem računu posebej prikazan dohodek, ki je rezultat ustvarjalnosti, prav tako tudi posebna nadomestila avtorjem inovacij,

— da bo v letnem obračunu osebnega dohodka vsakega delavca posebej izkazan del osebnega dohodka kot rezultat povečanega dohodka temeljne organizacije, doseženega z ustvarjalnostjo delavcev,

— evidentiranje vseh vrst stroškov in ekonomskih učinkov inovacijske dejavnosti.

4. Posebni pogoji dela

39. člen

Posebni pogoji dela so sestavina za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog, kadar se v delovnem procesu stalno ponavljajo.

Pri občasnem ponavljanju posebnih delovnih razmer udeleženci predlagamo, da v odvisnosti od težavnosti in zahtevnosti posamezne okoliščine ter družbenega interesa delavci v samoupravnih splošnih aktih določijo za vsako okoliščino poseben dodatek.

Posebne razmere so tudi: nočno delo, delo ob nedeljah in praznikih ter terensko delo.

Strokovne podlage za oblikovanje meril za vrednotenje posebnih delovnih razmer v samoupravnih splošnih aktih bomo udeleženci sprejeli kot priložo tega dogovora.

5. Oblikovanje skupnih osnov za ugotavljanje zahtevnosti in uspešnosti dela delavcev, ki opravljajo naloge poslovnega organa

40. člen

Udeleženci bomo oblikovali ustrezne strokovne podlage, tako da bodo delavci v organizacijah združenega dela kot merila za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog poslovnega organa v svojih samoupravnih splošnih aktih opredelili poleg osnov iz 24. člena tudi:

— položaj organizacije združenega dela v družbeni reprodukciji,

— uporabo znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov v proizvodnji in poslovanju,

— stopnjo delitve dela in razvejanost združevanja dela in sredstev,

— vključenost organizacije združenega dela v ekonomske odnose s tujino in kvaliteto teh odnosov,

— položaj organizacije združenega dela na trgu,

— stopnjo opremljenosti dela in zahtevnost tehnologije,

— zahtevnosti proizvodnega programa,

— zahtevnost poslovanja,

— raven produktivnosti dela.

41. člen

Udeleženci ugotavljamo, da se uspešnost dela poslovnega organa izraža predvsem v poslovnih rezultatih organizacije združenega dela ter uresničevanju s plani določenih ciljev, zlasti pa v povečanju dohodka kot rezultatu konkretnih poslovnih odločitev.

Udeleženci dogovora se zato zavzemamo, da naj delavci v organizacijah združenega dela za ugotavljanje uspešnosti dela poslovnih organov smiselno uporabijo enake osnove in merila, ki veljajo za ugotavljanje delovnega prispevka delavcev k ustvarjenemu dohodku temeljne organizacije.

42. člen

Strokovne podlage, ki jih bodo zagotovili udeleženci, bodo omogočale delavcem v organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti in gospodarskih dejavnosti posebnega družbenega pomena, da ugotavljajo uspešnost dela poslovnega organa po enakih osnovah in merilih, kot se sicer uporabljajo za ugotavljanje uspešnosti dela poslovnih organov, pri čemer dodatno uporabijo še osnove in merila, s katerimi se ugotavljajo obseg, kakovost in uspešnost zadovoljevanja potreb uporabnikov, njihovih proizvodov in storitev, prispevek k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji (za družbene dejavnosti) oziroma prispevek k povečanju dohodka zaradi neprekinjenega in kvalitetnega opravljanja dejavnosti (za gospodarske dejavnosti posebnega družbenega pomena).

43. člen

Gospodarska zbornica bo strokovno obdelala in objavila konkretizirana stališča o uporabi v tem družbenem dogovoru na navedenih osnov in meril za ugotavljanje zahtevnosti in uspešnosti dela poslovnih organov

ter priporočila delavcem v organizacijah združenega dela v gospodarstvu, da jih uporabijo, pri čemer bo nudila ustrezno strokovno pomoč.

Izvršni svet bo dal pobudo ustreznim republiškim upravnim organom, da skupno s samoupravnimi interesnimi skupnostmi družbenih dejavnosti na podlagi stališč gospodarske zbornice oblikujejo skupne osnove in merila za ugotavljanje zahtevnosti in uspešnosti dela poslovnih organov v organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti ter spremljal in usklajeval to delo.

6. Skupne usmeritve za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij

44. člen

Udeleženci bomo načela tega družbenega dogovora uveljavljali kot podlago za urejanje delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij v družbenopolitičnih organizacijah, družbenopolitičnih skupnostih, gospodarski zbornici in splošnih združenjih, samoupravnih interesnih skupnostih in v pravosodnih organih.

45. člen

Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij se oblikujejo iz sredstev organa, v katerem opravljajo dela in naloge.

46. člen

Za nosilce družbenih funkcij bomo uveljavljali osnove in merila za delitev osebnih dohodkov na podlagi zahtevnosti njihovih del in nalog v skladu:

- z naravo dela in družbenega pomena organa, pri katerem opravljajo funkcije,
- z družbeno odgovornostjo pri opravljanju dela organa,
- s posebnimi pogoji dela, ki so povezani z opravljanjem določene družbene funkcije.

Pri delovnem prispevku nosilca družbene funkcije bomo upoštevali tudi opravljanje tistih nalog, ki niso vnaprej določene, temveč so le posredno povezane z opravljanjem posamezne funkcije ali pa so zaupane nosilcu družbene funkcije zaradi osebnih sposobnosti.

47. člen

Organi v posameznih organizacijah oziroma skupnostih glede na naravo dejavnosti

ter na podlagi tega družbenega dogovora posebej urejajo osnove in merila za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in sredstva za skupno porabo nosilcev družbenih funkcij.

V ta namen bo:

— izvršni svet pripravil predlog za izdajo zakona o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij v organih družbenopolitičnih skupnosti, v pravosodnih organih in v skupščinah samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti,

— sindikat, nosilec aktivnosti pri pripravi predloga skupnih osnov in meril za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij v organih družbenopolitičnih organizacij;

— gospodarska zbornica, nosilec aktivnosti pri pripravi predloga skupnih osnov in meril za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo nosilcev družbenih funkcij v organih gospodarskih zbornic, splošnih združenj, Zadrugne zveze Slovenije in v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje.

7. Obračun osebnega dohodka

48. člen

Udeleženci družbenega dogovora bomo v okviru svojih pristojnosti spremljali skladnost:

— obračunanih mesečnih akontacij osebnih dohodkov z osnovami in merili iz samoupravnega splošnega akta, ki ureja delitev osebnih dohodkov,

— izplačila akontacij osebnih dohodkov z izkazanimi rezultati dela in poslovanja ob periodičnih obračunih,

— končnega pismenega obračuna osebnega dohodka delavca z določbami 136. člena zakona o združenem delu.

Udeleženci se bomo dogovorili tudi za enotne postopke in ukrepe, za katere se bomo zavzemali, kadar bodo kršene te zakonske obveznosti.

8. Samoupravno dogovorjeni zjamčeni osebni dohodki

49. člen

Sindikat bo predlagal, da delavci v delovni organizaciji in sestavljeni organizaciji združenega dela določijo merila za oblikovanje in

delitev samoupravno dogovorjenega zjamčenega osebnega dohodka.

V samoupravnih sporazumih, v katerih so določila o zjamčenem osebnem dohodku, bodo tudi določbe o načinu in obliki zagotavljanja sredstev glede na medsebojno odgovornost, dohodkovno povezanost, skupni interes delavcev in vzajemnost teh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti o vračanju teh sredstev.

Sindikat bo podpisal samo samoupravne sporazume, v katerih so dogovorjeni zjamčeni osebni dohodki, če bodo vsebovali to usmeritev.

9. Nadomestila osebnih dohodkov

50. člen

Sindikat bo podpisal samo samoupravne sporazume o delitvi sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo, v katerih bodo delavci določili:

— primere, ko so delavci upravičeni do nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela in primere, v katerih delavci za čas odsotnosti niso opravičeni do nadomestila,

— kot osnovo za nadomestilo osebnih dohodkov delavca, ki ga je po vseh osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov prejel v določenem preteklem obdobju; to nadomestilo osebnega dohodka ne bi smelo ob nobenem primeru odsotnosti z dela biti višje od osebnega dohodka, ki bi ga delavec dosegel, če bi delal in dosegel normalni delovni učinek,

— kot nadomestilo za osebni dohodek za letni dopust, za praznične dni, za opravljanje delegatskih in samoupravnih funkcij, vojaške vaje, usposabljanje in pouk za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, udeležbo v civilni zaščiti, za odsotnost delavca zaradi poziva vojaških in drugih organov, ter za udeležbo v mladinskih delovnih brigadah akontacijo povprečnega osebnega dohodka delavca v zadnjih treh mesecih njegovega dela.

51. člen

Sindikat bo podpisal samo samoupravne sporazume, v katerih bodo delavci določali višine nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni do 30 dni, ki ne bo manjša od 70 % in ne večja od 90 % povprečnega osebnega dohodka delavca, izplačanega v prejšnjem koledarskem letu.

V. Izhodišča za oblikovanje in porabo sredstev skupne porabe

52. člen

Udeleženci bomo vsako leto dajali družbene usmeritve za oblikovanje in porabo sredstev za skupno porabo v organizacijah združenega dela ter spremljali uresničevanje v planih opredeljenih in usklajenih potreb.

53. člen

Sindikat se bo zavzemal, da se sredstva skupne porabe uporabljajo v prvi vrsti za organiziran obrok prehrane med delom, za zadovoljevanje planiranega obsega stanovanjskih potreb, za izobraževanje in za organizirani letni oddih.

Sindikat se bo zavzemal, da se delavci v temeljnih organizacijah in delovni in sestavljeni organizaciji združenega dela samoupravno sporazumevajo o pogojih in načinu združevanja sredstev skupne porabe za zagotavljanje teh potreb za delavce v tistih te-

meljnih organizacijah, ki niso ustvarili sredstev za te potrebe,

54. člen

Sindikat se bo zavzemal, da delavci v temeljnih organizacijah zagotavljajo sorazmerno višjo kalorično vrednost obroka delavcem, ki opravljajo težja fizična dela v težjih pogojih.

55. člen

Sindikat bo vztrajal, da delavci v temeljnih organizacijah, ki pridobivajo dohodek v odnosih svobodne menjave dela med uporabniki in izvajalci neposredno ali v samoupravni interesni skupnosti, pri planiranju višine sredstev skupne porabe upoštevajo višino sredstev skupne porabe na delavca v materialni proizvodnji v devetih mesecih

preteklega leta, povečana za plansko predvideno povečanje teh sredstev v tekočem letu.

56. člen

Sindikat se bo zavzemal, da bodo delavci v samoupravnih splošnih aktih opredelili kriterije za določanje višine regresa za organiziran letnih oddih, pri čemer naj upoštevajo zlasti materialni in socialni položaj delavcev in njihovih družin, težje pogoje dela, rezultate dela in prizadevnost, zdravstveno stanje, ter določijo, kako bodo ugotavljali namensko porabo teh sredstev.

57. člen

V primerih, v temeljni organizaciji in delovni skupnosti, za izplačevanje nagrad ob upokojitvi, bo Sindikat vztrajal, da bodo v samoupravnih splošnih aktih določeni krite-

riji in višina za izplačilo teh nagrad. Pri tem bo potrebno upoštevati: celotni prispevek delavca k skupnemu delovnemu rezultatu, uspešnost opravljanja nalog ter čas dela v združenem delu.

Udeleženci se bomo zavzemali za uresničevanje stališča sindikata, da lahko znaša nagrada ob upokojitvi po teh kriterijih največ trikratni povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v SR Sloveniji preteklega leta.

58. člen

Sindikat se bo zavzemal za to, da se jubilejne nagrade postopoma preoblikujejo v družbena prizadevanja za delovni prispevek delavca, k doseženim skupnim rezultatom dela.

VI. Samoupravno sporazumevanje o razporejanju čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

1. Samoupravno sporazumevanje v delovni in sestavljeni organizaciji ter v drugih dohodkovnih povezavah

59. člen

Sindikat kot udeleženec samoupravnih sporazumov bo zagotavljal, da se bodo delavci v temeljnih organizacijah pri sklepanju samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in samoupravnih sporazumov skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v delovni organizaciji sporazumeli zlasti o:

— skupnih osnovah in merilih za zagotavljanje uspešnosti poslovanja temeljnih organizacij,

— medsebojnih pravicah in obveznostih temeljnih organizacij za odpravljanje motenj v poslovanju,

— skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v temeljnih organizacijah,

— skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje izjemnega dohodka v temeljnih organizacijah in o uporabi izjemnega dohodka,

— enotni metodologiji za določanje razvida del in nalog,

— skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje zahtevnosti del in nalog, še posebej za dela in naloge, ki se opravljajo v vseh ali več temeljnih organizacijah,

— skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje prispevka delavcev k uspehu poslovanja v temeljnih organizacijah na podlagi živega dela,

— skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje delovnega prispevka delavcev na podlagi ustvarjalnosti,

— skupnih osnovah in merilih za določanje osebnega dohodka iz minulega dela,

— skupnih osnovah in merilih za določanje osebnih dohodkov za socialno in materialno varnost, predvsem pa določijo:

— višino zajamčenega osebnega dohodka, ki je višji od zakonsko določene najnižje višine, in pogoje, pod katerimi je mogoče izplačevati tako določene zajamčene osebne dohodke,

— pogoje, pod katerimi bodo delavci iz drugih temeljnih organizacij iz svojih rezervnih in drugih sredstev solidarnostno zagotavljali sredstva za izplačevanje samoupravnega dogovorjenih osebnih dohodkov delavcev v tisti temeljni organizaciji, ki posluje z motnjami ali je zašla v izgubo,

— osnove in merila za delitev sredstev za zajamčene osebne dohodke, pri čemer je treba upoštevati zlasti zahtevnost del oziroma nalog, delovni prispevek posameznika pri odpravi izgube temeljne organizacije združenega dela,

— dogovorjeni obseg delitve sredstev skupne porabe in posameznih namenov porabe, zlasti pa tistih, ki jih solidarnostno zagotavljajo delavci v temeljnih organizacijah,

— obveznosti oblikovanja tolikšnih rezervnih sredstev pri vseh udeležencih sporazumevanja, da bo zagotovljena dogovorjena raven materialne in socialne varnosti delavcev, opredeljena v samoupravnih in družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti,

— skupnih osnovah in merilih za opredeljevanje pravice in višino posameznih nadomestil in dodatkov.

60. člen

Udeleženci bomo spodbujali delavce v temeljnih organizacijah, ki so v sestavljeni organizaciji združenega dela povezani s proizvodnimi, storitvenimi, blagovnimi, denarnimi in drugimi tokovi, naj sklepajo samoupravne sporazume o posameznih skupnih osnovah in merilih, ki so posledica medsebojne povezanosti in odvisnosti pri ustvarjanju skupnega prihodka in skupnega dohodka ali v odnosih svobodne menjave dela.

Udeleženci smatramo, da so taki samoupravni sporazumi lahko koristni tudi med delavci v temeljnih organizacijah, ki organiza-

cijsko niso povezane, so pa trajneje in v večjem obsegu povezane s proizvodnimi, storitvenimi, blagovnimi, denarnimi in drugimi tokovi.

2. Samoupravno sporazumevanje med temeljnimi organizacijami, ki opravljajo enako ali podobno dejavnost

61. člen

Udeleženci bomo predlagali delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela, da s samoupravnimi sporazumi v dejavnosti urejajo zlasti:

— za dejavnost značilne kazalnike poslovanja;

— skupne osnove metodologije za določanje razvidov del in nalog;

— skupne osnove za primerjanje zahtevnosti del in nalog, po potrebi pa tudi kriterije za opredeljevanje razmerij med posameznimi sestavinami zahtevnosti del in nalog;

— skupne osnove, po potrebi pa tudi merila za primerjanje količine in kakovosti dela za značilne skupine del in nalog dejavnosti, in to posebej za proizvodna, strokovna in administrativna dela, ter skupne osnove in merila za normalen obseg del in nalog, ki jih lahko v časovni enoti opravijo delavci ob normalnem naporu;

— oblikovanje določenih skupnih osnov in meril za izplačevanje nadomestil osebnih dohodkov in za oblikovanje dogovorjenega dela sredstev skupne porabe v temeljnih organizacijah združenega dela ter posameznih povračil iz materialnih stroškov;

— posamezne skupne osnove in merila za ugotavljanje uspešnosti dela poslovnih organov.

62. člen

Sindikati dejavnosti bodo pobudniki samoupravnega sporazumevanja o skupnih osnovah in merilih v dejavnosti ter udeleženec tega sporazumevanja.

Splošna združenja bodo sodelovala pri oblikovanju samoupravnih sporazumov v dejavnosti predvsem takø, da bodo organizirala pripravo strokovnih podlag za opredelitev skupnih osnov in meril za primerjanje količine in kakovosti dela ter za sprem-

ljanje njihovega uresničevanja dela.

63. člen

Sindikat bo kot pobudnik in udeleženeec samoupravnih sporazumov v skladu z določili 586. do 608. člena zakona o združenem

delu določil pravila postopka za svoje sodelovanje v samoupravnem sporazumevanju v dejavnosti in predlagal ostalim udeležencem samoupravnega sporazumevanja postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma v dejavnosti.

VII. Organi in naloge udeležencev

64. člen

Za uresničevanje tega družbenega dogovora udeleženci oblikujemo odbor udeležencev.

V odbor udeležencev imenuje vsak udeleženeec 3 delegate.

Udeleženci smo se sporazumeli, da izmed svojih delegatov v odboru udeležencev Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije imenuje predsednika odbora, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa namestnika predsednika.

65. člen

Udeleženci dogovora bomo:

— spremljali uresničevanje usmeritev in svojih obveznosti iz tega dogovora;

— sprejemali v skladu z naravo svoje dejavnosti in v okviru svoje pristojnosti ukrepe, s katerimi bomo ustvarjali možnosti za uspešno oblikovanje in uveljavljanje osnov in meril za delitev osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela;

— si prizadevali, da bodo delavci v vseh organizacijah združenega dela vnašali usmeritve, dogovorjene s tem družbenim dogovorom, v svoje samoupravne splošne akte, in jih uresničevali v praksi, pri čemer bomo spodbujali sporazumevanje in sodelovali pri oblikovanju konkretnih rešitev;

— redno spremljali uresničevanje delitve po delu v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela v delovnih organizacijah in v dohodkovnih povezavah, zlasti pa usklajenost osebnih dohodkov za približno enako delo v delovnih organizacijah in v dohodkovnih povezavah in zlasti usklajenost osebnih dohodkov za približno enako delo organizacij združenega dela različnih dejavnosti;

— se zavzemali, da bodo delavci v temeljnih organizacijah ob obravnavi periodičnih obračunov in zaključnih računov ocenjevali dosežene rezultate gospodarjenja in učinkovanje sistema delitve sredstev za osebne dohodke;

— spremljali izdelavo skupnih metod za ugotavljanje prispevka posameznega delavca k dohodku temeljne organizacije po posameznih dejavnostih;

— analizirali prispevek usmeritev tega družbenega dogovora k povečevanju družbene produktivnosti dela in povečevanju prispevka delavcev v povečanju dohodka, zlasti še z gospodarjenjem z minulim delom;

— predlagali družbenim pravobranilcem samoupravljanja, da v skladu s svojimi pristojnostmi sodelujejo pri aktivnosti za uresničevanje tega družbenega dogovora;

— občasno obveščali Skupščino SR Slovenije in občinske skupščine z našimi ugotovitvami o uresničevanju tega družbenega dogovora in o pomembnih pojavih na področju delitve osebnih dohodkov po rezultatih dela;

— izvajali druge skupne naloge, dogovorjene v tem družbenem dogovoru, ali potrebne za njegovo uresničevanje.

66. člen

Za uresničevanje tega družbenega dogovora kot tudi za nadaljnje proučevanje osnov in meril za delitev osebnih dohodkov po rezultatih dela ter za splošno uporabo s tem družbenim dogovorom dogovorjenih usmeritev bomo udeleženci organizirali skupno strokovno službo oziroma bomo za posamezne naloge sklenili samoupravne sporazume ali pogodbe z obstoječimi strokovnimi organizacijami.

67. člen

Sindikat bo na konferenci Zveze sindikatov Slovenije sprejel poseben sklep o nalogah organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije za uresničevanje tega družbenega dogovora.

Sindikat bo na zborih delavcev delavce seznanjal s stališči Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije pri oblikovanju in sklepanju samoupravnih sporazumov, v katerih delavci določajo osnove in merila za razporejanje čistega dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Če samoupravni sporazum v organizaciji združenega dela ne bo v skladu z določbami tega družbenega dogovora, sindikat ne bo podpisal takega samoupravnega sporazuma, temveč bo s svojo aktivnostjo prispeval k odpravi neskladnosti oziroma sprožil spor pred sodiščem združenega dela.

68. člen

Gospodarska zbornica Slovenije bo skupaj s splošnimi združenji in medobčinskimi gospodarskimi zbornicami:

— pripravila opredelitve o vsebini razvida del in nalog (v gospodarstvu),

— izdelala strokovne podlage za merila za razporejanje čistega dohodka v organizacijah nekaterih dejavnosti oziroma panog,

— oblikovala konkretna stališča o ugotavljanju količine in kakovosti dela poslovnih delavcev v gospodarstvu,

— izdelala konkretna merila za ugotavljanje obsega, kakovosti in gospodarnosti dela za določena dela in naloge v okviru kadrovske, nabavne, prodajne, finančne in informacijske funkcije ter

— oblikovala strokovne podlage za merjenje (obsega, kakovosti in gospodarnosti) nekaterih tipičnih del in nalog v posameznih dejavnostih oziroma panogah.

O uresničevanju teh nalog se skupno dogovirata Gospodarska zbornica Slovenije in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

69. člen

Izvršni svet bo:

— usklajeval delo upravnih organov, odgovornih za posamezna področja, pri izvajanju obveznosti iz tega dogovora,

— usklajeval aktivnost izvršilnih organov v družbenopolitičnih skupnostih, potrebno

za izvedbo tega družbenega dogovora, vključno s potrebnimi ukrepi za družbeno varstvo.

Izvršni svet bo v skladu s svojimi pristojnostmi sprejemal ukrepe, ki bodo ustvarili take pogoje, da bodo pristojne organizacije in strokovne službe:

— zbirale podatke temeljnih organizacij, potrebne za spremljanje uresničevanja tega družbenega dogovora v okviru rednih statističnih raziskav ali rednega spremljanja poslovanja organizacij združenega dela, obenem bo izvršni svet zagotovil sprejem tudi drugih ustreznih predpisov, potrebnih za uresničevanje tega družbenega dogovora;

— analizirale zbrane podatke in o svojih ugotovitvah obveščale odbor udeležencev, po potrebi pa tudi neposredno organizacije združenega dela in izvršilne organe družbenopolitičnih skupnosti.

70. člen

Na podlagi ugotovitve o rezultatih, doseženih s tem družbenim dogovorom, lahko vsak udeleženeec predlaga spremembo in dopolnitev tega družbenega dogovora. Odbor udeležencev bo proučil, ali so potrebne dopolnitve in spremembe tega družbenega dogovora ob vsakem takim predlogu enega od udeležencev, obvezno pa enkrat na leto ob vsakoletnih zaključnih računih, ko bo ocenil rezultate delovanja družbenega dogovora v minulem letu in o tem obvestil udeležence dogovora.

71. člen

Ta družbeni dogovor se lahko spremeni oziroma dopolni po enakem postopku, kot je bil uporabljen za njegovo sklenitev. Predlog za spremembe oziroma dopolnitve lahko da vsak udeleženeec.

Odbor udeležencev iz 64. člena bo v postopku za spremembe družbenega dogovora nastopal kot skupni organ, ki bo pripravil predlog za spremembe in dopolnitve besedila družbenega dogovora.

Udeleženci bomo obravnavali tudi pobude organizacij združenega dela za morebitne spremembe in dopolnitve tega družbenega dogovora.

VIII. Končna določba

72. člen

Ta družbeni dogovor začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Na podlagi 579. člena zakona o združenem delu (Uradni list SFRJ, št. 53/76) in tretje točke 13. člena zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (Uradni list SFRJ, št. 62/77, 70/78, 55/79 in 64/79) so sklenili:

REPUBLIŠKI SVET ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE
GOSPODARSKA ZBORNICA SLOVENIJE IN
IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE SR SLOVENIJE
(v nadaljnjem besedilu: udeleženci)

DRUŽBENI DOGOVOR

o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog

I. Splošne določbe

1. člen

Udeleženci se s tem družbenim dogovorom dogovorimo o enotnih stališčih in enotnih osnovah za povračilo stroškov, ki jih imajo delavci pri opravljanju določenih del in nalog za temeljne organizacije združenega dela, delovne skupnosti in vse druge uporabnike družbenih sredstev (v nadaljnjem besedilu: temeljna organizacija), o sestavinah posameznih povračil stroškov, o skupnih usmeritvah obsega porabe in o skupnih usmeritvah nekaterih meril za ugotavljanje teh povračil stroškov z namenom, da prispevamo k dobremu gospodarjenju z družbenimi sredstvi pri opravljanju teh del in nalog. Udeleženci bomo zastopali ta enotna stališča za povračilo stroškov, ne glede na to ali bremenijo materialne stroške, investicijsko ali skupno porabo.

2. člen

Udeleženci se bomo zavzemali, da bodo delavci v temeljnih organizacijah pri odločanju o povračilu stroškov, ki so jih imeli, ko so opravljali delovno nalogo za temeljno organizacijo, (v nadaljnjem besedilu: povračila stroškov), upoštevali osnovna načela gospodarjenja, in sicer:

- upravičenost in obseg teh stroškov za opravljanje posameznih nalog in celotne dejavnosti temeljne organizacije;
- sprotno usklajevanje obsega in višine teh stroškov z materialnimi možnostmi temeljne organizacije združenega dela;
- težnjo po zmanjševanju deleža teh stroškov v materialnih stroških in celotnem prihodu;
- obveznost planiranja teh stroškov po njihovem namenu, obsegu in višini povračil za posamezne primere;
- obveznost sprotne spremljanja nastalih stroškov ter pravočasnega ukrepanja za porabo sredstev v te namene v skladu s planirano višino ter obsegom;
- obveznost sprotne obveščanja delavcev o planiranih in porabljenih sredstvih za te namene, posebej tudi ob razpravi o periodičnih in zaključnem računu.

3. člen

Udeleženci si bomo pri usklajevanju samoupravnega urejanja odnosov pri določa-

nju pogojev in načina priznavanja povračila stroškov prizadevali, da bodo delavci v temeljni organizaciji v samoupravnih splošnih aktih uredili:

— da bodo določili pogoje, osnove in merila za povračilo stroškov, kadar nastajajo za nemoten delovni proces in za učinkovito opravljanje del in nalog temeljne organizacije;

— da bo delavcu naložena naloga, ki mu povzroča stroške le takrat, kadar je to potrebno za učinkovito opravljanje del in nalog;

— da se bo pri izbiri načina opravljanja nalog, s katerimi so povezani ti stroški, ki se povrnejo delavcu, vedno upoštevala tudi višina predvidenih stroškov ter izbral način opravljanja naloge, s katerim bodo nastali ustrezni najnižji možni materialni stroški;

— da bodo delavci pravočasno obveščeni o pogojih in višini povračil stroškov, do katerih imajo pravico pri opravljanju svojih del in nalog;

— da višina povračil stroškov ne bo višja od dejansko nastalih stroškov;

— da se bodo povračila stroškov delavcem priznavala le na podlagi ustreznih listin, ki potrjujejo nastanek izdatka, ali v naprej določenem pavšalnem znesku.

4. člen

Udeleženci se bomo zavzemali:

— da bo v samoupravnih sporazumih določeno, da imajo delavci v temeljni organizaciji skupaj z delavci v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi združujejo dela in sredstva, pravico vpogleda v izdatke, ki tvorijo materialne stroške, pravico kontrole nad njihovim gibanjem in pravico vplivati na njihovo višino;

— da bodo delavci v temeljni organizaciji z delavci v drugih temeljnih organizacijah združenega dela v delovni organizaciji in sestavljeni organizaciji združenega dela usklajevali osnove in merila za povračila stroškov.

5. člen

Udeleženci predlagamo delavcem, da v svojih samoupravnih splošnih aktih natančno predvidijo vse pogoje, osnove in merila za izplačevanje povračil teh stroškov v skladu z usmeritvami tega družbenega dogovora. Hkrati udeleženci predlagamo, da de-

lavci v svojih samoupravnih splošnih aktih ne določajo konkretnih višin posameznih povračil stroškov. To višino naj v skladu z osnovami in merili iz samoupravnih splošnih aktov določajo delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela ob sprejemanju letnih planskih aktov oziroma izjemoma tudi med letom v primerih in pod pogoji, ki so določeni v samoupravnih splošnih aktih.

6. člen

V tem družbenem dogovoru smo se udeleženci dogovorili tudi o skupnih osnovah za urejanje povračila stroškov za delo in naloge na službenem potovanju in za ločeno življenje.

Udeleženci smo se sporazumeli v tem družbenem dogovoru o nekaterih usmeritvah za povračila stroškov za prevoz na delo, za prehrano delavcev na določenih delih, za povračilo stroškov za delo na terenu, selitvenih stroškov in prevoznih stroškov za druge primere.

Udeleženci bomo tudi glede ostalih povračil stroškov, ki jih imajo delavci pri opravljanju določenih del in nalog za temeljne organizacije in jih urejajo v svojih samoupravnih splošnih aktih, vztrajali na uresničevanju načel, dogovorjenih v tem družbenem dogovoru.

II. Povračilo stroškov za dela in naloge na službenem potovanju

7. člen

Za povračilo stroškov v zvezi z delom na službenem potovanju štejemo udeleženci po tem družbenem dogovoru: povračilo stroškov za hrano (v nadaljnjem besedilu: dnevnic), povračilo stroškov za prenočitev in povračilo stroškov za prevoz.

Do povračila stroškov v zvezi z delom na službenem potovanju naj bodo upravičeni vsi delavci pod enakimi pogoji, določenimi v samoupravnem splošnem aktu.

Pri določanju višine povračila stroškov v zvezi z delom na službenem potovanju naj

delavci v samoupravnem splošnem aktu upoštevajo naloge ter pogoje in način, pod katerim jih je delavec opravljala na službenem potovanju. Opravljanje posameznih del in nalog na službenem potovanju lahko terja večje stroške in je zato smotno za take primere predvideti tudi različno višino povračila stroškov.

8. člen

Za dnevnicu štejejo udeleženci po tem družbenem dogovoru povračilo stroškov za prehrano, ki jih je imel delavec na službenem potovanju.

Delavci naj določijo v samoupravnem splošnem aktu, da se delavcu ti stroški povrnejo v pavšalnem znesku, določenem na podlagi povprečno ugotovljenih stroškov.

Povračilo dejanskih stroškov v znesku izkazanem z računom se predvidi le izjemoma, kadar delo na službenem potovanju to zahteva in se v naprej določi v potnem nalogu.

Udeleženci bomo zagotovili, da bo pristojni zavod spremljal in redno objavljati povprečne stroške za prehrano na službenem potovanju.

9. člen

Če je dnevnic določena v pavšalnem znesku, naj pripada delavcu:

— cela dnevnic, ki se obračunava za vsakih 24 ur službenega potovanja ali če je službeno potovanje trajalo manj kot 24 ur, toda več kot 12 ur;

— pol dnevnice, če je službeno potovanje trajalo več kot 8 ur, vendar ne več kot 12 ur in če je potovanje trajalo več kot 24 ur za ostanek časa, ki je daljši od 8 ur, vendar ne več kot 12 ur; za potovanje ponoči med 22. in 5. uro pa tudi za ostanek časa, ki je daljši od 6 ur.

Če delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo, da se za opravljanje posameznih del in nalog dnevnica ne obračunava v pavšalnem znesku, temveč na podlagi dejanskih stroškov, izkazanem po predloženem računu, naj v samoupravnem splošnem aktu predvidijo osnove in merila za ugotavljanje primernosti porabljenega zneska, lahko pa tudi najvišji znesek, ki se povrne za te stroške.

10. člen

Za službeno potovanje v tujino štejejo udeleženci v smislu tega družbenega dogovora službeno potovanje delavca iz Jugoslavije v tujo državo in nazaj, iz ene države v drugo in potovanje iz enega kraja v drug kraj v tuji državi.

Udeleženci soglašamo, da dnevnic za službeno potovanje, ki pripada delavcu od prekoračitve meje pri odhodu do prekoračitve meje pri vrnitvi iz tujine, ne more biti višja od zneska, kot je določen za službeno potovanje v tujino v skladu s predpisom o izdatkih za službeno potovanja in selitve v tujino, ki se priznavajo zveznim upravnim organom in zveznim organizacijam med materialne stroške. Pogoje in kriterije, pod katerimi ima delavec pravico do dnevnice za službeno potovanje v tujo državo, določijo delavci v samoupravnem splošnem aktu.

11. člen

Stroški za prenočitev na službenem poto-

vanju naj se povrnejo na podlagi predloženega računa za prenočitev.

V samoupravnem splošnem aktu naj delavci določijo tudi primere in pogoje, ko se stroški za prenočitev delavcu povrnejo tudi brez predložitve računa ter višino takega povračila.

V samoupravnem splošnem aktu naj delavci v odvisnosti od nalog, ki jih delavec opravlja na službenem potovanju ter od pogojev in načina, pod katerim se te opravljajo, določijo osnove in merila, po katerih se ugotavlja primernost stroškov za prenočitev, kakor tudi morebitni najvišji znesek, ki se povrne delavcu.

Udeleženci bomo zagotovili, da bo pristojni zavod spremljal in redno objavljati podatke o stroških za prenočitev. Udeleženci bomo vztrajali, da delavci te podatke upoštevajo, kadar določajo v svojem samoupravnem splošnem aktu pavšalno povrnitev nastalih stroškov za prenočevanje ali najvišje zneske, ki se povrnejo ob predložitvi računa.

12. člen

V samoupravnem splošnem aktu naj delavci predvidijo v odvisnosti od nalog, ki jih delavec opravlja ter od pogojev in načina, pod katerim se te opravljajo na službenem potovanju, uporabo najprimernejšega prevoznega sredstva. To prevozno sredstvo se označi v potnem nalogu, delavcu pa se povrnejo potni stroški, ki jih je imel, ker je potoval s tem prevoznim sredstvom. Te stroške delavec izkaže z vozovnico ali z računom.

Kadar je določeno v potnem nalogu, da delavec uporablja za prevoz osebni avtomobil, odvisno od naloge, ki jo opravlja ter od pogojev in načina, po katerem se ta opravlja, se povrnejo stroški za prevožene kilometre.

Udeleženci predlagamo, da v samoupravnem splošnem aktu delavci določijo kilometrino v pavšalnem znesku za prevoženi kilometer v višini povprečnih stroškov za avtomobil srednjega razreda. V odvisnosti od dejanskih prometnih razmer na določeni relaciji lahko delavci v samoupravnem splošnem aktu upoštevajo za posamezne sestavine povračilo večje ali manjše stroške od povprečnih glede na naloge, ki jih delavec opravlja.

13. člen

Udeleženci smatramo, da naj delavci določijo v samoupravnih splošnih aktih tudi pogoje, pod katerimi se priznavajo povračila prevoznih stroškov za druge primere kot na primer za delo delavca v drugem kraju, ob začasnem obisku družine, prevoz na šolanje in strokovni pouk ter ob preselitvi delavca in njegovih družinskih članov v drug kraj.

III. Povračilo stroškov za ločeno življenje

14. člen

Za povračilo stroškov za ločeno življenje štejejo udeleženci po tem družbenem dogovoru stroške za stanovanje v kraju, kjer delavec dela ločen od svoje družine ali začasno izven kraja stalnega bivališča in stroške za prehrano, ki presegajo običajne stroške, katere bi delavec imel, če bi živel skupaj s svojo družino.

Udeleženci predlagamo, da delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo, kdaj pripadajo delavcu skupaj s povračilom stroškov za ločeno življenje tudi stroški za občasno potovanje k njegovi družini.

15. člen

Udeleženci predlagamo, da delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo povrnitev stroškov za stanovanje v odvisnosti od nalog, ki jih ima delavec v kraju, kjer dela ter od dejanskih stroškov, ki jih delavec plačuje zaradi ločenega bivanja po predloženih računih ali v pavšalnem znesku, ki odraža samoupravno dogovorjene sestavine teh stroškov.

Če delavci dovolijo povračilo stroškov v pavšalnem znesku, naj to povračilo ne presega zneska, ki bi presegal 30 % poprečnih (pavšalnih) stroškov za prenočitev v hotelu za 30 prenočevanj.

16. člen

Udeleženci predlagamo, da delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo tudi pogoje, pod katerimi bodo delavcem povrnili del stroškov za prehrano.

Če delavci v samoupravnem splošnem aktu predvidijo, da bodo del stroškov za prehrano povrnili proti predložitvi računa, naj bo v samoupravnem splošnem aktu predvideno, da mora biti vsakemu delavcu ob izpolnitvi pogojev za povračilo stroškov za ločeno življenje, tudi določeno pod kakšnimi pogoji in v kolikšnem znesku ali deležu predloženega računa mu bodo povrnjeni stroški za prehrano.

Če delavci dobijo povračilo v pavšalnem znesku, naj to povračilo ne presega zneska, ki bi presegal 30 % povprečne (pavšalne) dnevnice za 30 dni.

IV. Povračilo stroškov za delo na terenu

17. člen

Za povračilo stroškov za delo na terenu štejejo udeleženci v smislu tega družbenega dogovora povračilo stroškov, ki jih ima delavec v času bivanja in dela na terenu, če dela v kraju izven sedeža temeljne organizacije in svojega stalnega oziroma začasnega bivališča. To povračilo stroškov naj bi pripadalo delavcu, če je na terenu organizirana prehrana in prenočišče, sicer pa ima pravico do povračila stroškov za prenočitev in dnevnice. To povračilo stroškov naj bi pripadalo delavcu za dneve, ki jih prebije na terenu in se določi v znesku na dan.

Udeleženci smo sporazumni, da delavcu ne pripada povračilo stroškov za delo na terenu med odsotnostjo z dela, ne glede na to ali gre za odsotnost z dela z nadomestilom osebnega dohodka ali pa za odsotnost z dela brez nadomestila osebnega dohodka ali za neopravičen izostanek.

18. člen

Delavci naj v samoupravnem splošnem aktu določijo, da se delavcu, ki dela na terenu, povrnejo stroški za organizirano prenočišče v dejanski višini ter stroški za organizirano prehrano v določenem odstotku od dejanske višine teh stroškov. Pri določanju tega

odstotka naj upoštevajo, da morajo s povračilom povrniti delavcu povečane stroške prehrane — to je razliko med stroški za prehrano doma in na terenu.

Dejansko višino stroškov za prenočitve in prehrano naj ugotavljajo delavci v temeljni organizaciji, na podlagi stroškov, ki jih ima temeljna organizacija, ko za delavce na terenu organizira prehrano in prenočišče.

Če prehrano in prenočišče organizira temeljna organizacija, naj se v samoupravnem splošnem aktu predvidi, da vse stroške prenočišča in prehrane krije temeljna organizacija, delavec pa prispeva določeni delež ali znesek za organizirano prehrano.

19. člen

Delavci naj v samoupravnem splošnem aktu določijo, kdaj delavcu, ki dela na terenu, pripada tudi povračilo stroškov za občasnno potovanje k njegovi družini, kako pogosto in za kakšno prevozno sredstvo.

V. Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela

20. člen

Za stroške prevoza na delo in z dela štejejo udeleženci po tem družbenem dogovoru stroške, ki jih je imel delavec pri prihodu na delo in z dela, in se priznajo delavcem pod enakimi pogoji. Stroški za prevoz na delo in z dela naj se povrnejo v višini stroškov za prevoz z javnimi prevoznimi sredstvi za dneve, ki jih delavec prebije na delu, pri čemer delavec sam krije del teh stroškov.

VI. Povračilo selitvenih stroškov

21. člen

Za selitvene stroške štejejo udeleženci po tem družbenem dogovoru dejanske stroške za demontažo, pakiranje, prevoz in ponovno montažo pohištva, kot tudi stroške za prevoz, hrano in nastanitev delavca in njegovih družinskih članov med selitvijo.

Delavci naj v samoupravnem splošnem aktu določijo pogoje, pod katerimi se delavcu glede na preselitev po potrebah temeljne organizacije priznavajo selitveni stroški po predloženem računu.

V samoupravnem splošnem aktu naj delavci določijo pogoje, kdaj se povrnejo stroški za selitev delavcu in družinskim članom, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu.

VII. Izdatki za topli obrok in opremo kot poseben ukrep varstva pri delu

22. člen

Udeleženci se bomo zavzemali, da delavci v samoupravnih sporazumih dejavnosti ugotovijo dela in naloge, kjer delavci delajo pod posebno težkimi pogoji oziroma opravljajo dela, za katera so predpisani posebni ukrepi varstva pri delu ter uredijo v samoupravnih splošnih aktih, da bodo delavci na teh delih in nalogah v breme materialnih stroškov prejemali potrebne varstvene obleke in — ali varstvene napitke.

VIII. Naloge in obveznosti posameznih udeležencev tega družbenega dogovora

23. člen

Udeleženci bomo:

— delovali tako, da bodo delavci stališča iz tega družbenega dogovora uveljavili v samoupravnih splošnih aktih temeljnih organizacij;

— spremljali izvajanje določb samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo povračila stroškov, ki se priznavajo delavcem pri opravljanju določenih del in nalog,

— spremljali izvajanje obveznosti, da bodo delavci temeljnih organizacij v svojih planskih aktih planirali obseg sredstev za povračila stroškov delavcem,

— spremljali izvajanje in učinkovanje usmeritev iz tega družbenega dogovora v okviru svoje pristojnosti,

— smatrali, da se družbena sredstva trošijo v nasprotju z načeli dobrega gospodarjenja, če bo višina povračil stroškov v nasprotju z usmeritvami tega družbenega dogovora ter izvajali potrebne ukrepe.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije bosta po potrebi za dograjevanje samoupravnih sporazumov dejavnosti sprejela osnove in usmeritve za uporabo pogojev, pod katerimi v temeljnih organizacijah priznavajo povračila posameznih stroškov.

24. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v skladu s tem družbenim dogovorom in v okviru svojih pristojnosti uredil spremljanje in objavljanje posameznih vrst stroškov za katera so udeleženci sprejeli s tem družbenim dogovorom skupne osnove za njihovo urejanje, tako da bo:

— Zavod SR Slovenije za statistiko spremljal na podlagi statističnih podatkov o cenah gostinskih storitev cene najpogostejših obrokov in prenočevanja v hotelih ter na podlagi teh povprečne stroške za prehrano in prenočevanje na službenem potovanju. Povprečne stroške bo zavod ugotavljal po trimesečjih.

Če bo povečanje posameznih povprečnih stroškov večje kot za 5 % v primerjavi s prejšnjim trimesečjem, bo v Uradnem listu SRS objavil nove zneske. Ti zneski bodo objavljeni najkasneje v 45 dneh po preteku trimesečja.

— Zavod SRS za cene spremljal in objavljal v poprečne stroške za prevoženi kilometer z osebnim avtomobilom v istih obdobjih in pod enakimi pogoji kot Zavod SRS za statistiko podatke iz prejšnje alineje.

25. člen

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije se bo zavzemal, da delavci v temeljnih organizacijah upoštevajo osnovna načela dobrega gospodarjenja in načela racionalnega gospodarjenja s sredstvi, ki jih namenjajo za povračila teh stroškov.

Organi in organizacije sindikatov si bodo prizadevali, da bodo delavci v temeljni organizaciji v samoupravnih splošnih aktih uresničevali z družbenim dogovorom sprejeta

stališča ter tako dogovorjene pogoje za določanje osebnih prejemkov uskladili na ravni delovne organizacije oziroma sestavljene organizacije.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo sproti obravnaval opozorila o neustreznem urejanju in izplačevanju povračil teh stroškov ter vztrajal, da bodo samoupravni organi v temeljnih organizacijah predlagali uskladitev samoupravnih aktov s tem družbenim dogovorom.

26. člen

Gospodarska zbornica Slovenije si bo skupaj s splošnimi združenji in medobčinskimi gospodarskimi zbornicami v skladu s tem družbenim dogovorom prizadevala, da bodo delavci v temeljnih organizacijah v samoupravnih sporazumih o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka in prihodka urejali povračila stroškov iz tega družbenega dogovora.

V okviru programov svojih aktivnosti bo organizirala spremljanje uresničevanja usmeritev tega družbenega dogovora v samoupravnih splošnih aktih iz prvega odstavka ter z uporabo teh podatkov vplivala na racionalno gospodarjenje s sredstvi.

27. člen

Udeleženci ustanovimo odbor za spremljanje izvajanja tega družbenega dogovora.

V odbor imenuje vsak udeleženec po dva predstavnika. Odbor daje pojasnila o določilih tega družbenega dogovora in je dolžan obravnavati predložena vprašanja in o njih predlagati skupna stališča.

Odbor najmanj enkrat letno poroča udeležencem družbenega dogovora o njegovem izvajanju.

Odbor bo ob koncu vsakega leta ocenil rezultate uresničevanja tega družbenega dogovora v preteklem letu ter preveril potrebo po njegovih dopolnitvah in spremembah.

Sedež odbora je pri Republiškem komiteju za delo.

IX. Posebne in končne določbe

28. člen

Udeleženci bomo obravnavali poleg pobud vsakega udeleženca tudi pobude iz organizacij združenega dela.

29. člen

Vsak udeleženec lahko predlaga dopolnitve tega družbenega dogovora.

Ta družbeni dogovor se lahko spremeni oziroma dopolni po enakem postopku, kot je bil uporabljen za njegovo sklenitev.

30. člen

Ob objavi tega družbenega dogovora bodo prvič objavljeni tudi primerjalni podatki, ki so potrebni za njegovo uresničevanje in so njegovi sestavni deli.

31. člen

Ta družbeni dogovor začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SR Slovenije.

Obrazložitev

Osnutek predvideva naslednje udeležence družbenega dogovora: Republiški svet zveze sindikatov Slovenije, Gospodarsko zbornico Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Osnutek družbenega dogovora je pripravila komisija, ki so jo imenovali predlagani udeleženci dogovora na osnovi pripomb, ki so jih posredovali na delovni osnutek.

Z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog za temeljne organizacije združenega dela, delovne skupnosti in drugih upornikov družbenih sredstev (v nadaljnjem besedilu temeljne organizacije), bodo udeleženci opredelili enotna stališča in skupne osnove za povračila teh stroškov, sestavine posameznih povračil stroškov, skupne usmeritve obsega porabe in skupne usmeritve nekaterih meril za ugotavljanje teh povračil z namenom, da prispevajo k dobremu gospodarjenju z družbenimi sredstvi pri opravljanju teh del in nalog. Udeleženci družbenega dogovora se bodo sporazumeli o skupnih osnovah le za nekatere pomembnejše stroške kot so: povračilo stroškov za hrano — dnevnic, povračilo stroškov za prenočitve in povračila stroškov za prevoz (to so povračila stroškov v zvezi z delom na službenem potovanju), ter povračilo stroškov za ločeno življenje.

Udeleženci se v družbenem dogovoru sporazumevajo le za nekatere usmeritve, in sicer za povračila stroškov za prevoz na delo, povračila stroškov za službeno potovanje v tujino, za prehrano delavcev na določenih delih in nalogah, za povračilo stroškov za delo na terenu, za selitvene stroške in prevozne stroške za druge primere.

Tudi glede ostalih povračil stroškov, ki jih imajo delavci pri opravljanju določenih del in nalog v temeljni organizaciji, in ki jih urejajo v svojih samoupravnih splošnih aktih (izdatki za varstveno in delovno obleko itd.), bodo udeleženci dogovora vztrajali pri uresničevanju načel, dogovorjenih v tem družbenem dogovoru.

Udeleženci družbenega dogovora se bodo zavzemali, da bodo delavci v temeljnih organizacijah v samoupravnih splošnih aktih pri določanju pogojev in načina priznavanja povračil uredili ta vprašanja tako, da bo delavec upravičen do povračila stroškov le takrat, kadar so potrebna za izvršitev določene delovne naloge, torej za nemoten delovni proces in za doseg učinkovitejšega opravljanja del in nalog. Višina povračil teh stroškov zavisi od narave dela oz. naloge in naj ne bo višja od dejanskih nastalih stroškov.

Zneski, ki se potrošijo za kritje teh stroškov med temeljnimi organizacijami združenega dela so zelo različni in so odvisni od predmeta poslovanja temeljne organizacije pa tudi od gospodarnosti obnašanja in delavske kontrole. Po zbirnih podatkih zaključnih računov v temeljnih organizacijah za leto 1979 se je povečal strukturni delež izplačil za dnevnic, terenske dodatke in druga povračila stroškov v porabljenih sredstvih, saj so porasli ti stroški v primerjavi z letom 1978 za 38%. V letu 1979 so znašali ti stroški nad tretjino sredstev, ki so jih organizacije s področja gospodarstva namenile za razširitev materialne osnove dela ali skoraj 11% izplačanih sredstev za čiste osebne dohodke.

Pogoje, osnove in merila za izplačevanje povračil stroškov v

skladu z usmeritvami tega družbenega dogovora si delavci določijo v samoupravnih splošnih aktih. Hkrati udeleženci predlagajo, da delavci ne določajo konkretnih višin posameznih povračil stroškov, temveč najv skladu z osnovami in merili iz samoupravnega splošnega akta to višino določajo delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela ob sprejemanju letnih planskih aktov, oziroma izjemoma tudi med letom, če tako določijo v samoupravnih splošnih aktih.

Ko določajo povračila teh stroškov, naj delavci v samoupravnih splošnih aktih upoštevajo dela in naloge ter pogoje, pod katerimi jih je delavec opravljal in na tej osnovi predvidijo tudi različno višino teh stroškov.

Kadar delavci določajo v svojem samoupravnem splošnem aktu povšalno povrnitev stroškov, upoštevajo v družbenem dogovoru sprejete opredelilne. V družbenem dogovoru predlagajo udeleženci, da poleg pavšalne povrnitve stroškov za prevoženi kilometer lahko delavci v samoupravnem splošnem aktu upoštevajo večje ali manjše stroške od poprečnih v odvisnosti od nalog, ki jih delavec opravlja in od dejanskih prometnih razmer (vožnja po slabi makadamski cesti, hitrejša izraba gum, uporabe oseb avtomobila, ker ni mogoče potovati z javnimi prometnimi sredstvi itd.)

V svoji aktivnosti se bodo udeleženci zavzemali, da delavci stališča iz tega družbenega dogovora uveljavijo in uskladijo v samoupravnih splošnih aktih. V kolikor se bodo družbena sredstva trošila v nasprotju z usmeritvami tega družbenega dogovora, bodo izvajali potrebne ukrepe. Pri povračilih posameznih stroškov v

zvezi z delom naj bi zlasti organi samouporavne delavske kontrole izvajali učinkovito kontrolo, da bi preprečili neupravičena izplačila.

Pri uresničevanju vsebine družbenega dogovora imajo posebno pomembno vlogo sindikati, ki si bodo prizadevali, da se bodo dogovorjena stališča uresničevala v samoupravnih sporazumih in splošnih aktih temeljnih organizacij. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa bo v skladu s svojimi pristojnostmi zagotovil, da bodo pristojne organizacije in službe spremljale in objavljale posamezne vrste stroškov, za katere se bodo udeleženci dogovorili. Zavod SRS za statistiko bo spremljal na podlagi statističnih podatkov o cenah gostinskih storitev cene najpogostejših obrokov in prenočevanja v hotelih ter na podlagi teh tromesečno objavljaj povprečne stroške za prehrano in prenočevanje na službenem potovanju. Če bo povečanje posameznih povprečnih stroškov večje kot za 5% v primerjavi s predhodnim trimesečjem, bo objavil v Uradnem listu SRS nove zneske najkasneje 45 dni po preteku trimesečja. Ob objavi družbenega dogovora bodo prvič objavljeni podatki za pavšalna povračila stroškov, ki so potrebni za uresničevanje tega dogovora. Zavod SRS za cene bo spremljal cene elementov potrebnih za izračun prevoženega kilometra in jih objavljaj za osebni avtomobil srednje kategorije pod enakimi pogoji kot Zavod SRS za statistiko.

Udeleženci družbenega dogovora bodo ustanovili tudi skupni organ, ki bo spremljal izvajanje tega dogovora in dajal po potrebi pojasnila o določenih tega dogovora ter o predloženih vprašanih predlagal skupna stališča.